

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z otrzymaniem informacji o konsultacjach publicznych projektu ustawy o architektach, projektu ustawy o inżynierach budownictwa i projektu ustawy przepisy wprowadzające ustawę o architektach oraz ustawę o inżynierach budownictwa wraz z uzasadnieniem i Oceną Skutków Regulacji, Towarzystwo Urbanistów Polskich dziękuje za włączenie do grona organizacji zaproszonych do oceny projektowanych regulacji. Niektóre rozwiązania proponowane w projekcie ustawy o architektach mogą mieć niekorzystne skutki dla planowania przestrzennego i urbanistyki, dlatego też przedstawiam poniżej stanowisko Towarzystwa Urbanistów Polskich w tej sprawie.

Jak wynika z Oceny Skutków Regulacji celem ustawy jest **uregulowanie wykonywania zawodu architekta, jako zawodu odrębnego od zawodu inżyniera budownictwa**, "przez co definiowany i regulowany powinien być na innej płaszczyźnie pojęciowej, co wyklucza uregulowanie zawodu architekta i zawodu inżyniera budownictwa w jednej ustawie i we wspólnej dla obu zawodów redakcji." O ile mogą być zrozumiałe intencje takiej propozycji, o tyle zdziwienie musi budzić, że projektowana ustawa poprzez przyznanie członkom Izby Architektów uprawnień do sporządzania projektów urbanistycznych i aktów planowania przestrzennego (Art. 8.1. 2 i 3) - de facto likwiduje zawód urbanisty.

W związku z powyższym z całą mocą musimy stwierdzić, że **zawód urbanisty jest zawodem odrębnym od zawodu architekta**, podobnie jak zawód architekta jest zawodem odrębnym od zawodu inżyniera budownictwa.

Oczywistości tego stwierdzenia, ugruntowanego we współczesnej kulturze planowania i kształtowania ładu przestrzennego, nie są w stanie podważyć decyzje dotyczące organizacji samorządów zawodowych.

Jednocześnie pragniemy zauważyć, że **projektowanemu rozszerzeniu uprawnień wszystkich członków Izby Architektów do sporządzania projektów aktów planowania przestrzennego, nie towarzyszą żadne propozycje dotyczące kompetencji, jakimi powinien legitymować się członek Izby Architektów wykonujący te zadania**

Rozdział 2 - Uzyskiwanie tytułu zawodowego architekta - odnosi się do kompetencji budowlanych (np. staż na budowie) zarówno w odniesieniu do praktykanta, jak i patrona, jednak nie odnosi się do specyficznych kompetencji planistycznych (np. stażu projektowego w pracowni planistycznej lub jednostce organizacyjnej urzędugminy, właściwej do zamawiania projektów aktów planowania przestrzennego i nadzorowania odnośnej procedury planistycznej) a więc nie określa wymagań dotyczących doświadczenia w zakresie nabywanych praw do "sporządzania" aktów planowania przestrzennego (co samo w sobie jest chyba lapsusem, ponieważ osoby posiadające uprawnienia w zakresie planowania przestrzennego mają prawo opracowywania projektów aktów planowania przestrzennego, natomiast czynność "sporządzania" należy do niezbywalnych kompetencji organów samorządowych).

Projektowane regulacje abstrahują także od struktury systemu aktów planowania przestrzennego, a więc praktykant po odbyciu praktyki budowlanej i złożeniu egzaminu architektonicznego nabywa uprawnienia do sporządzania aktów planowania także w skali regionalnej i krajowej, a biorąc pod uwagę prace nad reformą systemu planowania trudno nawet określić zakres tych kompetencji. Pokazują to także przepisy wprowadzające (np.: Art. 9. W ustawie z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (dz. U. z 2017 r. poz. 2062) w art. 56 ust. 6 "sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji regionalnej sieci szerokopasmowej powierza się osobie (...) wpisanej na listę izby samorządu zawodowego architektów (...); lub Art. 12. W ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 404 oraz poz. 650) w art. 8 ust. 2 "Sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej powierza się osobie (j.w.)."

Być może wart przypomnienia jest eksperyment z początku lat 90-tych XX wieku kiedy, po kilkudziesięciu latach rozdzielności uprawnień, wprowadzono do obrotu prawnego tzw. plany uproszczone i do ich opracowania wskazano, obok osób posiadających uprawnienia w planowaniu przestrzennym, także osoby posiadające uprawnienia budowlane w zakresie

architektury. Ustawa ta miała jednak zdefiniowany czas obowiązywania, dotyczyła jednego rodzaju inwestycji i jednego rodzaju dokumentów planistycznych (ustawa z dnia 4 października 1991 r. o zmianie niektórych warunków przygotowania inwestycji budownictwa mieszkaniowego w latach 1991 - 1995 oraz zmianie niektórych ustaw) a i tak nie przyniosła oficjalnie zakładanych efektów ożywienia budownictwa mieszkaniowego. Obecny projekt regulacji idzie w inną stronę - traktując zawód urbanisty, tak jak w początkach XX wieku, jako niewielki (a patrząc na kompetencje także nieistotny) fragment warsztatu architekta.

Projektowane regulacje budzą jednocześnie obawy co do możliwości kontynuacji pracy w zawodzie osób, które nabyły do tego prawo, w trybie starszych przepisów. Art. 40 projektu ustawy o architektach stanowi, że przynależność do samorządu zawodowego jest warunkiem wykonywania zawodu architekta (a więc także warunkiem sporządzania aktów planowania przestrzennego). Należy liczyć się więc z ograniczeniem możliwości wykonywania zawodu przez urbanistów nie zrzeszonych w Izbie Architektów, co oznacza, że kontynuacja pracy w charakterze planisty np. regionalnego wymagałaby m.in. odbycia stażu na budowie, co jest oczywistym absurdem. Pamiętać także należy o kilkunastu tysiącach absolwentów kierunku gospodarka przestrzenna, którzy niezależnie od zdobytego doświadczenia nie będą mogli ubiegać się o członkostwo w Izbie Architektów, a więc utracą możliwość pracy w zdobytym zawodzie.

Warto zwrócić także uwagę na nieścisłość zawartą w OSR związaną z twierdzeniem o wprowadzeniu do systemu prawnego tytułu zawodowego architekta i określenia zasad jego uzyskiwania. Tytuł zawodowy w chwili obecnej funkcjonuje i jest związany z kierunkiem kończonych studiów, a więc zasady uzyskiwania tytułu zawodowego również są określone w obecnym systemie prawnym. Kierunki studiów, których ukończenie skutkuje nabyciem tytułu zawodowego, np. architekt, architekt krajobrazu, lekarz weterynarii, czy adwokat mają określone i egzekwowane standardy kształcenia. Wprowadzenie art. 7. projektowanej regulacji spowoduje, że urbaniści, konserwatorzy zabytków, czy teoretycy architektury kończący studia na kierunku architektura i urbanistyka nie będą mieli prawa - pod groźbą roku pozbawienia wolności - posługiwać się zdobytym tytułem zawodowym. Tak rozumiana ochrona prestiżu zawodu architekta budzi sprzeciw.

Przedstawiając powyższe opinie i uwagi do projektu ustawy o architektach, pragniemy jednocześnie wyrazić przekonanie, że wprowadzenie uprawnień do wykonywania zawodu urbanisty jest celowe i pożądane, przede wszystkim na poziomie planowania miejscowego. Powinno to dotyczyć jednak osób, o zweryfikowanym doświadczeniu w tym zakresie, kierujących zespołami projektowymi lub wykonującymi projekt samodzielnie i przyjmującymi na siebie odpowiedzialność za poprawność i zgodność z obowiązującymi przepisami treści aktów planowania przestrzennego. Tym samym uprawnienia powinny dotyczyć jedynie generalnych projektantów ustawowych aktów planowania przestrzennego, a procedury zdobywania

Opinia TUP do projektu ustawy o zawodzie architekta

Wpisany przez Tomasz Majda
niedziela, 28 października 2018 17:14

uprawnień i doskonalenia zawodowego powinny odpowiadać specyfice zawodu urbanisty.

Nasze stanowisko w przedmiotowej sprawie nie może być dla nikogo zaskoczeniem. Z satysfakcją możemy przypomnieć, że znalazło ono zrozumienie w publicznie dyskutowanym rok temu projekcie ustawy o architektach, inżynierach budownictwa oraz urbanistach. Z niewiadomych nam powodów prace nad tym projektem zostały jednak zaniechane. Zwracamy się więc do Pana ministra z apelem o wznowienie dyskusji na temat prawnych uregulowań wykonywania zawodu urbanisty i deklarujemy naszą gotowość współdziałania w tym zakresie.

dr inż. arch. Tomasz Majda
Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich

[Opinia w pdf](#)